

Çiftçilerin, işletmelerinde kullandıkları belli yaşın üzerinde ve ekonomik değeri düşük olan gayri ticari araçların zirai işletmeye dahil olması durumunda, işletme büyüklüğü ölçüsünü aşmasalar bile gerçek usulde mükellefiyete tabi olmaları ve aile reisi

Belge türü	Özelge
Kanun	GELİR VERGİSİ KANUNU
Özelge no	B.07.0.GEL.0.41/4117-05-19734
Tarih	04.05.2004

T.C.

MALİYE BAKANLIĞI

Gelirler Genel Müdürlüğü

SAYI : B.07.0.GEL.0.41/4117-05 04.05.2004-19734

KONU :

İLGİ: 01.04.2004 sayılı yazınız.

İlgi yazınız ekinde alınan İli Ziraat Odası Başkanlığının yazılarının incelenmesinden; 54 üncü maddede belirtilen işletme büyüklüğü ölçülerini aşmamalarına rağmen belli yaşın üzerinde ve ekonomik değeri düşük olan gayri ticari kamyon sahibi çiftçilerin gerçek usulde vergilendirilmesi ve aynı çatı altında aile reisi ile birlikte yaşayan eş ve velayet altındaki çocuklara ait işletme büyüklükleri ölçülerinin toplu olarak değerlendirilmesi uygulamalarından vazgeçilmesinin önerildiği anlaşılmıştır.

193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 53 üncü maddesinde " Çiftçilerin elde ettikleri zirai kazançlar, bu Kanunun 94 üncü maddesine göre hasılatları üzerinden tevkifat yapılmak suretiyle vergilendirilir. 54 üncü maddede yazılı işletme büyüklüğü ölçülerini aşan çiftçiler ile bir biçerdövere veya bu mahiyetteki bir motorlu araca veya on yaşına kadar ikiden fazla traktöre sahip olan çiftçilerin kazançları gerçek usulde (zirai işletme hesabı veya diledikleri takdirde bilanço esasına göre) tespit olunarak vergilendirilir. Kazançları gerçek usulde vergilendirilmeyen çiftçiler bu kazançları için beyanname vermezler. Ancak,

çiftçiye ait olmakla beraber zirai işletmeye dahil edilmeyen biçerdöver veya bu mahiyetteki bir motorlu araç veya on yaşına kadar ikiden fazla traktörün işletilmesinden elde edilen gelirler ticari kazanç hükümlerine göre vergilendirilir.

Bu hükmün tatbikinde, aile reisi ile birlikte yaşayan eş ve velayet altındaki çocuklara ait işletmeler ile ortaklık halindeki işletmelerde, işletme büyüklüğü toplu olarak nazara alınır. Ortaklıklarda, ortaklığın birden fazla işletmeye taalluk etmesi veya işletmelerin ayrı ayrı mahallerde bulunması durumu değiştirmez." hükmü yer almaktadır.

Yukarıda belirtilen hükümlere göre; kendi işletmelerinde kullandıkları belli yaşın üzerinde ve ekonomik değeri düşük olan gayri ticari araç sahibi çiftçilerin 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 54 üncü maddesinde belirtilen işletme büyüklüğü ölçüsünü aşmamaları halinde dahi bu gayri ticari araçlarını zirai işletmelerine dahil etmeleri durumunda mükellefiyetleri gerçek usulde tesis edilecektir. Gayri ticari araçlarını zirai işletmelerine dahil etmemeleri halinde ise 54 üncü maddede belirtilen işletme büyüklüğü ölçülerini aşmamak şartıyla hasılatları üzerinden tevkifat yapılmak suretiyle vergilendirilmeleri mümkün olabilmektedir.

Öte yandan, gelir vergisi sistemimizde zirai kazancın tespitinde kullanılacak yöntemin belirlenmesinde, aile reisi ile birlikte yaşayan eş ve velayet altındaki çocuklara ait işletmeler aile işletmesi olarak değerlendirilmiştir.

Bu değerlendirmeye göre bir takvim yılı içinde birlikte işledikleri arazi büyüklüğü toplamı 54 üncü maddede belirtilen işletme büyüklüğü ölçülerini aşan aile işletmelerinin elde ettikleri gelir gerçek usulde, işletme büyüklüğü ölçülerini aşmayan aile işletmelerinin elde ettikleri gelir ise tevkifat suretiyle vergilendirilecektir.

Diğer taraftan, 4369 sayılı Kanun ile aile reisi beyanı kaldırılmıştır. Bu itibarla, yazı da söz edildiği şekilde bir aile reisi beyanı bulunmamaktadır. Aile birliğine dahil de olsa eşlerden her biri kendisine isabet eden oranda gelirini beyan edecektir. Velayet altındaki çocuklara isabet eden gelirlere ait beyanname ise 213 sayılı Vergi Usul Kanunu uyarınca kanuni temsilcileri tarafından verilmek zorundadır.

Bununla birlikte, Ziraat Odasının önerileri ileride yapılacak kanun değişikliği çalışmalarında değerlendirilmek üzere not edilmiştir.

Bilgi edinilmesini arz ederim.

Bu metin Mevzuat Bankası (mevzuat.vergibilustayi.com) aracılığıyla gib.gov.tr arşivinden alınmıştır. Resmî işlemlerde Resmî Gazete metni esastır. — 18.09.2026